

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă. — Articollii nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori
30 fl. rëndul cu litere garmond.

Nr. 9947 Școl.

Notificare oficială.

Se aduce la cunoștință publică spre scire și orientare celor interesați, că în editura „Atheneum” din Budapesta a apărut o broșură sub titlul: „Erzsébet, Megemlékezés Magyarorszag nagy királynéjáról”, redactată de Gabel Gyula, și se poate procura pe seama școlilor cu prețul de 40 fileri.

Sibiu, din ședința consistoriului arhidieceșan ca senat școlar, ținută la 9 Novembre, 1900.

Ioan Metianu m. p.
archiepiscop.

După conferențele învățătorești.

Pentru a treia-ora s'au întrunit învățătorii dela școlile noastre confesionale din arhidieceșana Transilvaniei spre a se sfătui sub conducerea comisariilor esmiși de Venerat. Cons. asupra mersului afacerilor noastre școlare și spre a se consulta asupra modului cum se înaintăm cauza școlilor noastre confesionale și prin această, cum se ridicăm cultura poporului român.

Fapt netăgăduit este, că poporul nostru, precum în multe altele așa și în cele culturale este înapoia altor popoare conlocuitoare.

De-și cultura unui popor nu atârna numai dela cunoștința scrisului și a cetitului, totuși lumea și chiar statistica țerilor a acceptat usul de-a măsura starea culturală a unui popor după numărul așanumiților alfabeți, adevăc a acelora, cari știu ceti și serie. Această statistică ne arată, că pe când la popoarele culte 90% și peste 90% sunt cunoșcători de carte; pe atunci la noi Românii este tocmai lucru întors, întru cât în multe locuri chiar 90% nu știu carte și abia 10% și în unele părți abia 20, cel mult 30% știu ceti și serie. Chiar și statistica oficială a României constată, că 82.7% nu știu carte; ear' considerând numai comunele rurale locuite de popor, chiar 88.4% nu cunosc alfabetul. Dintre popoarele mai cunoscute abia Sârbii și Bulgarii stau mai rău de cât noi.

Urmăz din acest fapt nemulțamitor, că noi Românii îndoită datorință avem a munci zi și nopțe pentru scoterea poporului din această împărăție a întunerecului și a nesciinței și a l' trece în lumea învățături și a luminii.

Această stare a lucrului cere o muncă intensivă și plină de stăruință, la care trebuie să iee parte întrăgă inteligența noastră, făcând tot posibilul pentru delăturarea acestui rău, care ține pe popor în ghiarele nesciinței și căutând pe toate caile și cu toate mijloacele a-i ușura deșteptarea și cultivarea.

Dar nu începe îndoelă, că nicăiri nu se poate lucra mai cu succes în această direcțiune, decât în școlă și prin învățământul din ea, căci prin școlă are să trecă tot insul și încă în un timp, când este accesibil de a primi învățături și de-a fi format după dorința crescătorului. De aceea și zice filosoful Plato: „Dați-mi școlă și voi reforma lumea”.

Nu va pute deci nimenea obiecționa, că urmărim o țintă cu neputință de ajuns, dacă și noi prin școlile noastre vom cerca să reformăm poporul.

Românii ortodocși din Transilvania au școlile proprii în vr'o 800 comune bisericesci, cu preste 880 învățători și cercetate la an de v-ro 50—60.000 de elevi. Pentru susținerea acestor școle biserica jertfescce la an suma de apröpe 600.000 coröne.

Cu toate acestea pare-că nici pe departe nu stau rezultatele obținute în proporție cu jertfele mari, ce se aduc din partea bisericii și a poporului.

Vor fi ele mai multe greutățile cari împedecă mersul regulat al învățământului; dar' cei din giurul acestui ziariu, cari urmărim de apröpe și cu special interes cauza școlilor ortodocșe române, cu durere trebuie să constatăm, atât din experiențele proprii, cât și din informațiunile câștigate, că nu numai indiferentismul poporului nostru și lipsa de salariu suficient, nu numai greșea cercetare a școlilor din partea elevilor, — ci în mare măsură și însuși corpul învățătoreșc nu e totdeauna la înălțimea sa; precum nici celelalte organe-cari au anume misiunea a se interesa de școle.

Ne cade greu să constatăm această, dar' dragostea ce o avem pentru înaintarea noastră ne îndemnă să spunem tot ce avem la inimă; mai ales, că avem ca organ bisericesc datorința a scöte la ivelă scăderile aflate și a indica tot ce poate contribui la ridicarea școlilor noastre la o înălțime, dela care în adevăr se poate răspândi lumina asupra poporului, care le susține.

Sunt de condamnat toți factorii cari au datorința a se îngrijii de școlă, dacă nu o fac această; așa inspectorii și directorii școlari cari nu fac de timpuriu pașii de lipsă pentru executarea ordinelor ce li-se dau din partea superiorității bisericesci; dar' apoi păcat de morțe comite învățătorii, care pus în condițiuni de a-și face datorința, nu-și vede de oficiul său, pe câtă vreme el este chemat să fie ochiul, sufletul școlii.

Implinirea strictă a datorințelor cerem deci dela toate organele bisericesci și în deosebi și dela învățători.

Și convinși să fim, cu toți, că unde în decurs de un an, zi de zi, își va face învățătorii cu scumpătate și cu tragere de inimă datorințele; acolo și dacă învățătorii nu va fi cel mai calificat, trebuie să se observe un rezultat mai mult sau mai puțin mulțamitor.

Credem, că onorații domni comisari la conferențele învățătorești vor fi stăruit și de astădată a îndupleca prin cuvinte convingătoare pe toți dascălii, că nu numai așa din oficiu, ci cu tragere de inimă să caute de școlă și de elevii lor; altcum teoriile frumoșe, ce s'au desbătut în conferențele de acum și de mai nainte vor rămâne vorbe goale și seci, vor rămâne semințe, cari au căzut pe pământ petros și n'au produs nici o rodă; și atunci peste tot conferențele noastre învățătorești nu vor aduce foloșele pe cari le așteptă biserica dela ele.

Conșciențiositate și punctualitate se cere mai nainte dela învățător; altcum cum vom pute aștepta interes

față de școlă de la alții, când factorul principal — învățătorii — nu-i la locul său?

Dorința noastră ferbinte este, ca mai ales cauza școlilor să mērgă în frunte, ca prin școlă să regenerăm poporul.

Și — barem preste vr'o 10 ani să vadă și să observe lumea, că în adevăr dascălii nostri n'au stat locului, ci și-au făcut datorința, dând arhidieceșei o generație tinără și știutoare de carte.

Nu-i nimenea întră Români, care să nu dorēcă mărirea poporului nostru. Dar' se avem în vedere cuvintele unui bărbat de șolă, Eniu Băllean, care zice: „că nu este mărire fără virtute, dar' nici virtute fără lumină: deci lumină înainte de toate”.

Punem deci la inimă protopopilor nostri ca inspectorii școlari, parochilor, ca directorii școlari, învățătorii și tuturor celor chemați, a nu perde nici o zi, nici o oră, când e vorba de luminarea generațiilor tinere, a poporului român de mâne.

Magnați noi. Föia oficială publică în numărul de Sâmbăta autograful regal prin care contele Paul Szécheny, comitele suprem al comitatului Pestei, Francisc Beniczky, și generalul de cavalerie, în pensiune, Iuliu Forinyák, toți trei consilieri intimi, sunt numiți membri în casa magnaților.

Din dieta Croației. Ședința de Sâmbăta a dietei croate a fost earăși sgototösă. Era la ordinea zilei publicarea câtorva legi comune, întră cari și art. de lege VII. despre darea comunală a funcționarilor de la căile ferate. În numele partidului coalițional deputatul Dr. Vrbanics a propus să se transpună art. VII. la comisiunea judiciară, care să cerceteze, nu cumva articolul atinge drepturile autonome ale țerei? Această propunere a dat ansă la discuțiuni agitate, în firul cărora deputatul Amrus a învinuit aspru pe cei 40 deputați ai Croației în dieta ungară, cari nici-când nu-și ridică vocea întru apărarea drepturilor autonome ale Croației și urmarea acestei indolențe a lor e, că în Croația cel mai popular om e acela care mai strășnic injură asupra Ungariei. Partidul din dreapta e vina la dușmăniile dintre Ungaria și Croația. Arată, că acest articol de lege e consecuența unui păcat din trecut, al art. de lege IV. din 1893, care încă a fost rezolvat ca afacere comună, de-și tracta despre amplexiunii municipale ungari.

După o discuțiune agitată, la care au luat parte membri de ai tuturor partidelor, și chiar și banul Héderváry, dieta a hotărît publicarea articolului, la ce coaliția a părăsit demonstrativ sala de ședințe.

În dieta ungară s'a terminat Sâmbăta discuțiunea în general asupra proiectului de lege despre canalisări, rămânând să se continue discuția pe paragrafi în ședința de eri și următoarele:

Proiectul contemplă canalisări între Tisa și Dunăre, între Dunăre și Sava, între Vág și Odera etc., special însă pentru teritoriul așa zis „Alföld”. Insuși ministrul de agricultură în discursul prin care și apără proiectul, în ședința de Sâmbăta a zis următoarele:

„... această e legea Alföldului magiar, și dacă legea această e a Alföldului magiar,

atunci adaug, că această lege a dictat'o iubirea rasei magiare și această lege o va executa vitalitatea rasei magiare. Din acest motiv recomand primirea proiectului”.

Politică militară în parlament.

„Budapesti Hirlap” în numărul de Duminecă într'un articol intitulat *Valuri politice* pledază pentru introducerea „politicii militare magiare” în parlament. Spunând, că în camera deputaților nu este nici unul, afară de ministrul Fejérváry, care se fie specialist în afaceri militare, zice următoarele:

„Publicului alegătoriu magiar și partidelor politice magiare li-a trecut de tot din atențiune, că această lacună a dietei nu e scădere preste care să se potă ușor trece la ordinea zilei... În dieta viitoare probabil că această scădere se va delătura, ceea-ce e de lipsă și din motivul, ca viitoriul șef al regimului militar magiar să nu se presinte în parlament fără școlă politică magiară.”

Spunând apoi, că un cerc electoral secues a inițiat deja o mișcare pentru-ca pe viitoriul ciclu parlamentar să ofere mandatul unei capacități militare de primul rang, încheie spunând, că ar fi corect și bine, dacă partidele și alegătorii ar lucra pentru „introducerea politicii militare magiare în parlament” chiar în interesul acestei politice.

Discuția bugetului. Cum vestesc ziarele din Budapesta, discuția asupra bugetului pe 1901 se va începe în ședința de mâne a dietei ungare. Primii oratori, după referent, sunt înscriși Fr. Kossuth din partea partidului kossuthist și abatele Ioan Molnár din partea partidului poporal-catolic.

Din România

Osânda asasinilor. În procesul asasinilor bulgari, tribunalul a pronunțat sentință Joi seara. Sunt osândiți: Boiciu Ilicff (asasinul lui Fitovski) la muncă silnică pe viêtă, ear' complicitii sei: Nicola Miteff și Dumitru Stoicoff la 20 ani de muncă silnică, Christu Carambuloff la 7 ani de muncă silnică și Alex. Trifanoff la 2 ani închisöre corecțională. — Acestia osândiți pentru asasinarea lui Fitovski.

Pentru asasinarea lui Mihăileanu sunt osândiți: Stoian Dimitroff (asasinul) la muncă silnică pe viêtă, ear' complicitii sei: Spiru Alexoff la 20 ani de muncă silnică și Achim Peteff la închisöre pe cinci ani.

În complotul contra regelui Carol sunt osândiți: Nicola Bogdanoff la 10 ani închisöre, ear' Alexoff Peteff și Dimitroff la 10.000 de franci pedepsă în bani.

Mai sunt osândiți în absență: Sarafoff, Davidoff, Kovaceff, Petroff, Stoianoff la muncă silnică pe viêtă, ear' Teodoroff, Bosniacoff, Pop-Arsoff, Zanfiroff, Zvetcoff, Troleff, Bur-lacoff și Icomoff la 20 ani de muncă silnică.

În fine: Sarafoff, Dimitroff, Alexoff și Peteff sunt osândiți să plătiască veduvei și orfanilor lui Mihăileanu 10.000 lei despăgubire.

Corpurile legiuitoare sunt convocate pe mâne în sesiune ordinară. De astădată mesagiul regal — cum cetim în „Apărarea Națională” — nu va mai fi așa laconic cum fusese cel de la deschiderea sesiunii extraordinare din Septembrie. Opinia publică îl așteptă cu mare interes, dat fiind, că în el guvernul a bună sēmă 'și va espune pe larg programul de reforme politice-sociale și finan-

Nr. 1051—900

[232] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școlile confessionale din Măgărei și Săsăuș, protopresbiteratul Agnitei, se deschide prin această concurs cu termen de 10 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Măgărei salariu anual 600 corone din repartitiune dela popor, cuartir și lemne de foc.

2. Săsăuș postul din clasa primă cu salariu anual de 600 corone și anume 500 corone ajutoriu dela stat și 100 corone din repartitiune dela popor, cuartir și grădină.

Doritorii de a ocupa aceste posturi sunt datori a conduce și câte o strană ca cântăreți în biserică, precum și a conduce cântările liturgice cu elevii de acolo, și a-și așterne suplicile de concurs în termenul prescriș la oficiul protopresbiteral al tractului Agnita în Nocrichiu (Ujegyház).

Nocrichiu, în 11 Novembre 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Agnita în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Nicolau Moldovan
adm. prot.

ad. Nr. 418/1900.

[229] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch de clasa a III-a Ciuruleasa se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumente împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasonate la cōla B. pentru întregirea venitelor preoțesci dela stat, despre cari concurenții mai de aproape și pot lua informațiuni dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Cei ce doresc a reflecta la acest post, și vor subșterne suplicile concursuale instruite în sensul regulamentului și normelor din vigōre subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis și se vor presenta înainte de ziua alegerii în vre-o Duminecă sēu sērbătōre în comună spre a-și arēta desteritatea în chemarea lor.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Abrudului în conțelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 20 Octobree, 1900.

Petru Popoviciu
protopresb.

ad. 446—1900.

[230] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului al 2-lea de paroch de clasa III din Topârcea protopresbiteratul Sēliște, se escrie concurs cu termenul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasonate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoțesci dela stat, despre cari concurenții și pot lua mai de aproape informațiuni dela comitetul parochial ori dela oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au sē-și așternă cererile instruite conform normelor în vigōre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la termenul indicat.

Tilișca, în 29 Octobree, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sēliștei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Petru Juga
adm. protop.

Nr. 543—1900.

[231] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III Luptu, protopresbiteratul Mercurei, se escrie

concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Teleg. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasonate în cōlele pentru întregirea venitelor preoțesci dela stat, despre cari concurenții și pot lua mai de aproape informațiuni dela oficiul protopresbiteral sēu dela comitetul parochial.

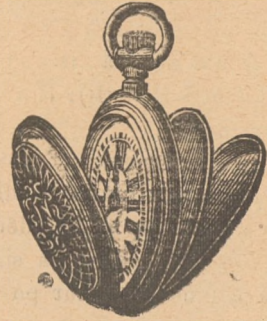
Reflectanții la acest post au sē-și așternă cererile, instruite conform normelor în vigōre, subsemnatului Oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Mercurea, la 27 Octobree, 1900.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

I. Droc
protopop.

15 bucăți fl. 3.05.

Nu se mai oferă ocașiunea rară de a putea primi pentru numai fl. 3.05 următoarea colecțiune de juvaere.

1 Orologiu de busunar jub. de nickel Anker-Remontoir cu capace gravate fōrte frumos, cu portretul M. S. regelui Francisc Iosif I. (noutate), minutar, cu mașinerie regulată, precis, garanță de trei ani (ēr nu ceas de părete, cum trimitt neguțătorii din bazare, în loc de orologiu aurit).

1 lanț goldin panzerat sau de nickel.

2 buc. mele imitație de goldin în fasonul ce mai nou cu briliante de simil.

2 buc. nastori pentru mangete, aur-doublé cu mechanism.

3 bucăți nastori pentru pept. (Chemisettes.)

1 nasture pentru gulerele indoite.

1 ac fōrte fin de cravată.

1 pungă pentru orologiu anker.

1 oglinduță de busunar în cutie.

2 cercei de argint veritabil de fasonul ce mai nou.

Tōte aceste 15 obiecte dimpreună cu orologiu Anker-Remontoir costă numai fl. 3.05.

Aceleași 15 obiecte însă în loc de orologiu patent reform. Anker unul Patent-Goldin-Iubil. care înlocuēște pe deplin un orologiu de aur, cu garanție de trei ani numai cu fl. 6-10.

Ceea-ce nu convine se schimbă bucuros sau se retrimitt banii, așadară risicul e exchis.

Anunciuri de felul acesta sunt imitații

Sē se comande per Cassa sau cu rambursă dela

[112] 8—12

E. Holzer

deposit de orolōge, ciasuri și obiecte de aur en gros

Liferantul asociațiunei funcționarilor de stat ces. reg. austriaci etc.

Krakau, Stradom 18 (Oesterr.)

Catalōge ilustrate gratis și franco.

Nr. 1031

[228] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de III clasa din Vēsūd se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Despre emolumentele împreunate cu acest post, cei ce doresc a reflecta pot lua informațiuni mai de aproape dela comitetul parochial, sēu dela acest oficiu protopresbiteral.

Suplicile de concurs instruate în sensul legilor din vigōre sunt a se adresa la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Reflectanții se vor presenta în comună înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sērbătōre spre a-și dovedi desteritatea și capacitatea în chemarea de preot și luminătoriu al poporului, și a-și căștiga cunoscința acestuia și a împrejurărilor locale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 9 Novembre 1900.

Ioan Papiu
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei Archidieceesane** se află de vânzare:

Ce-i cerul de Camille Flammarion C. 1.50

Din romanul unei vieți, de Stefan

Braborescu „ 1.—

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

NOU! Pro 1901 NOU!

a apărut:

Calendarul
archidieceesan

neapărat de lipsă pentru ori-ce preot și învățătoriu.

Prețul unui exemplariu **50 fil.**, cu Șematism **80 fil.**, + porto postal **10 fil.**

Librăria archidieceesană
Sibiiu.

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

$\frac{1}{2}$ Flacon fl. 6. —, $\frac{1}{2}$ Flacon fl. 3.50.

delătură tōte umflăturile și depunerile de grāsimi fără sē vateme părului. Intărește nervii atacați și slăbiți, delătură și distruge tōte nodurile în muschi, și servește și ca scut în contra aprinderilor; cu deosebire e probat la umflăturile produse din cauza fearelor, apoi în contra ariciturei umflărei copitei, genunchilor umflați, mai departe în contra umflăturilor (noduri) de vine, în contra umflăturei picioarelor la glesne și la încheietura degetelor cu un cuvēt în contra tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

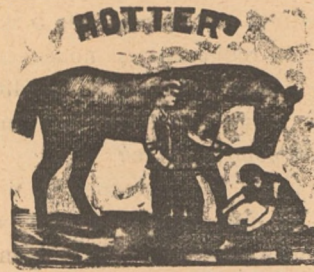
Praful nutritor alui Hotter, pentru cai și vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus excelent la nutremânt, pentru a ținea vitele sănătoase și cu putere este de a sē folosi la tōte suferințele de rărunchi de ficat și de nervi.

Alifia lui Hotter pentru delăturarea crescăturilor de oase.

$\frac{1}{2}$ Cutie cu fl. 2. $\frac{1}{2}$ Cutie cu fl. 1.20. delătură crescăturile de oase și depunerile osoase chiar și după 4—6 săptămāni. (boală învechită).

Preparate pentru veterinari, cele mai bune ale timpului mai nou, cari după atestate numeroase nu au fost ajunse de alte mijloace de natura aceasta.

Sē sē ceară numai preparate de ale lui Hotter și sē nu se primescă altele. Deposit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz) la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia Palatinului VI Váci körút 17 și la farmacia Iosif Török Bpesta VI Kiraly utca 12.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și muschii până la bătrānețe înaintată totdeuna puternici și vioi, pune în stare pe animal sē prestee cele mai mari strapații și fugi, sē înțelege după frecare cu fluidul „Training“.

Sē mai folosește cu succes oimitor la tōte urmările cari obvin din opintiri prea mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II

1 kg. . . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta de mănecare și cu acesta prosperarea porcilor, fōrte acomodat în contra orbalțului (brāncă); Nr. II este de a sē întrebuița la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot felul de colică și contra opririi udului la cai precum și contra umflăturilor la vite cornute. [54] 61—104